

Børne- og Socialministeriet
Holmens Kanal 22
1060 København K

København, den 29. juni 2018

Høringssvar vedrørende udkast til forslag til lov om ændring af lov om social service, lov om socialtilsyn, lov om voksenansvar for anbragte børn og unge og ligningsloven (mere kvalitet i plejefamilier)

Dansk Psykolog Forening takker for muligheden for at afgive høringssvar til nærværende lovforslag vedr. mere kvalitet i plejefamilier.

Vedr. Plejefamiliegodkendelse, plejefamilietyper og matchning

Dansk Psykolog Forening finder det hensigtsmæssigt at lovforslaget i stedet for kommunernes nuværende individuelle godkendelsesmulighed, fremover vil henlægge godkendelsesprocessen til de fem socialtilsyn, idet det formodes at sikre større uvildighed, erfaringsopsamling og ensrette både godkendelsesprocedurer og tilsyn. Dog finder Psykologforeningen det yderst vigtigt, at man samtidig ser på den faglige sammensætning i tilsynsenhederne, således at de afspejler de nødvendige og allerede anvendte faglige ekspertiser på plejefamilieområdet – herunder fagpersonale med indgående kendskab til udviklingspsykologi, herunder både normaludvikling og potentiel patologisk udvikling eks. som følge af omsorgssvigt. Tilsynene bør derfor i tillæg til eksempelvis socialrådgivere og pædagoger også rumme psykologer.

Dansk Psykolog Forening ser positivt på lovforslaget om indførelse af tre nye plejefamilietyper, de almene-, forstærkede- og specialiserede plejefamilier, idet man med denne inddeling formodes bedre at kunne matche børnenes forskelligartede behov. Vedr. de nye plejefamilietyper bemærker Psykologforeningen at nogle børn dog fortsat vil have brug for institutionsanbringelse.

Matchning (mellem barn og plejefamilie) er en essentiel del af processen hen i mod at sikre kontinuitet i anbringelsen og mindske brud – hvilket også var et af målsætningerne med satspuljeaftalen. Psykologforeningen ønsker dog også at understrege, at en succesfuld matchning af plejefamilie og barn kræver grundig undersøgelse, således barnets vanskeligheder og familiens kompetencer i den henseende kan klarlægges. Desværre opnår man ikke altid den nødvendige, tilbunds gående viden med en § 50-undersøgelse sådan som praksis er omkring undersøgelserne er i dag. I løbet af en anbringelse, der alene baserer sig på en § 50-undersøgelse, kan det senere vise sig, at både barnets og forældrenes vanskeligheder er mere dybtgående, end undersøgelsen gav indtryk af, og dermed måske for svære for den plejefamilie, som blev matchet med barnet på baggrund af undersøgelsen – hvilket i sidste ende kan føre til brud på anbringelsen. Efter vores vurdering er der derimod ofte brug for en undersøgelse som er mere omfattende og psykologisk og ser på både barnets og forældrenes personligheder og på hele deres psykosociale historie, jf. eksempelvis Socialministeriets *Retningslinjer for udarbejdelse og anvendelse af forældrekompetenceundersøgelser* (2011).

Vedr. intensiv støtte i begyndelsen af en anbringelse

Dansk Psykolog Forening ser positivt på lovforslagets krav om at kommunerne skal tilbyde intensiv supervision, råd og vejledning i begyndelsen af en anbringelse, da de fleste brud i anbringelser erfaringsmæssigt sker tidligt i forløbet.

I Dansk Psykolog Forenings ”Vidensnotat om uddannelse og supervision af plejefamilier” tidligere efter aftale fremsendt til Socialstyrelsen anbefaler vi, at

- **Uddannelse og supervision af plejefamilier skal foregå regelmæssigt** fordi international forskning har vist, at én af de vigtigste faktorer for børns livssucces er, at omsorgsgivere, fx plejeforældre, er godt uddannede og superviseres jævnligt
- **Uddannelse og supervision af plejefamilier altid er understøttet af psykologer og/eller familieplejekonsulenter, som har modtaget relevant psykologfaglig efteruddannelse**, fordi der ses stigning i anbringelser i plejefamilier og flere plejefamilier oplever, at få børn med tunge problemstillinger i pleje, hvilket giver behov for faglig kompetent efteruddannelse og supervision

Psykologforeningen anbefaler at den intensive støtte og supervision af plejefamilierne påbegyndes før barnet anbringes, således at plejeforældrene er velforberejdede på, hvad opgaven indebærer – herunder barnets vanskeligheder, forældrenes vanskeligheder, barnets og forældrenes mulige reaktioner på anbringelsen og plejeforældrenes handlemuligheder i en række tænkte, men konkrete scenarier, som man ud fra sagsakterne samt øvrige oplysninger kan se for sig.

Supervision og vejledning foregår ved en fast vejleder og med deltagelse af begge forældre for at sikre en ensartet forståelse og tilgang til barnet

Det er ikke muligt at angive præcis hvor tæt støtte der er brug for, da børn, forældre og plejeforældre er forskellige, men en ugentlig samtale af 1,5 times varighed vil ofte være passende.

I de tilfælde, hvor barnet trives og er i god udvikling, og hvor forældrene ikke skaber uro omkring plejefamilien kan der derefter ske en gradvis nedtrapning, til f.eks. månedlig vejledning eller sjældnere. Støtten bør dog aldrig helt ophøre, og det vil være almindeligt at der igen kan blive behov for mere intensiv støtte i perioder, f.eks. ved institutions – eller skolestart, eller hvis der indtræffer begivenheder i barnets biologiske familie der belaster barnet eller plejeforældrene.

Lovforslagets krav om at indføre intensiv støtte tidligt i anbringelsen er positivt, men det er essentielt at man i tillæg giver plejefamilierne adgang til specialiseret og regelmæssig vejledning længere inde i anbringelsesforløbet, og at man i hvert enkelt tilfælde jævnligt vurderer behovet for støtte, vejledning og supervision og at der er rammer til at regulere støtten op og ned. Dette vil forebygge risikoen for konflikter, sammenbrud og skift og dermed imødekomme satspuljeaftalens ønske om større stabilitet og kvalitet i anbringelser.

Dansk Psykolog Forening anbefaler at støtte og supervision af plejefamilier altid varetages af personer med specialiseret kendskab til børns udvikling, herunder både normal og patologisk udvikling. Det vil være relevant at understøtte de tre nye plejefamilietyper med gradueret indsats, således at især de forstærkede- og

specialiserede plejefamilier får højt specialiseret supervision, eksempelvis af familieplejekonsulenter med relevant efteruddannelse eller af psykologer.

Omsorgssvigt er det mest centrale tema i langt de fleste plejeanbringelser. Barnet har typisk manglet tilstrækkelig omsorg siden fødslen, hvilket kan resultere i vanskeligheder såsom udadreagerende eller overtilpasset adfærd, at barnet får konflikter med andre eller inviterer til andres udnyttelse af det, at det får indlæringsproblemer, har manglende venskaber, manglende vedholdenhed over for fritidsinteresser eller psykiatriske diagnoser.

Dansk Psykolog Forening anbefaler derfor at støtten/vejledningen der gives og materialet der udvikles og stilles til rådighed for kommunerne til brug ved det intensive opstartsforløb tematisk beskæftiger sig med omsorgssvigt og de helt særlige pædagogiske måder hvorpå man forholder sig hensigtsmæssigt hertil.

Vedr. et nyt vidensbaseret grundkursus

Psykologforeningen bakker op om lovforslagets ønske om indførelse af et nyt vidensbaseret grundkursus som sætter et fælles mindstemål og kriterier for uddannelsen af plejefamilierne, samt at kurset gøres til et centralt og integreret element i godkendelsesforløbet. Dog mener Psykologforeningen at forudsætningen for at et vidensbaseret grundkursus får den ønskede effekt mht. at løfte kvaliteten i plejefamilier og forebygge brud, er at kurset udover at indeholde generel viden om bl.a. omsorgssvigt, tilknytningsteori, og pædagogiske metoder som er særligt velegnede til denne gruppe, også bør indeholde træning i samspil og gerne i form af en blended learning tilgang¹. Endvidere er det essentielt at de lærte redskaber, kompetencer og viden fortsat understøttes i den efterfølgende supervision af familien med henblik på at øge professionalisering og kvaliteten i det konkrete samspil plejefamilie og barn i mellem.

I Dansk Psykolog Forenings førnævnte notat til Socialstyrelsen om uddannelse og supervision af plejefamilier, anbefaler vi at

- **Uddannelse af plejefamilier skal tage udgangspunkt i plejeforældrenes refleksionsevne og tilknytningsteori og bygge på en "blended-learning"-tilgang, fordi det at tage vare på anbragte børn på en hensigtsmæssig måde er en kompliceret opgave, som kræver at plejeforældre har en refleksiv indsigt de psykologiske mekanismer og udfordringer som gælder for omsorgssvigtede børn**

Forskning i tilknytningsmønstre peger på, at der er et direkte link mellem forældres refleksions- og mentaliseringsevne (at forstå andres og egen adfærd ud fra de mentale tilstande, der kan ligge bag) og deres børns udvikling af tilknytningsmønstre. På samme måde ser man også forskningsstudier, der viser, at plejefamiliers mentaliseringsevne og sensitivitet over for det anbragte barns behov påvirker chancerne for, at det danner en tryk tilknytning (jf. Dansk Psykolog Forenings notat).

¹ Uddannelser baseret på en "blended learning"-tilgang er forskningsmæssigt set både billigere og mere effektivt i implementering end f.eks. endags-kursusseminarer eller andre former for læring. I "blended learning"-tilgangen kombineres fysiske møder med online undervisning, hvor underviser og de der undervises samarbejder om at udvikle kvaliteten af læringen og undervisningen. Det er altså en inddragende tilgang, hvor plejeforældre får mulighed for løbende at arbejde med de udfordringer, som de står overfor. – jf. Dansk Psykolog Forenings notat om uddannelse og supervision af plejefamilier.

Specialist i klinisk børnepsykologi, Lars Rasborg, beskriver det omsorgssvigtede barns to fremtrædende overlevelseshænder: kamp eller flugt i forhold til de voksne, der grundlæggende ses som fjendtlige. Det kan se ud som at de omsorgssvigtede børn har adfærdsvanskeligheder af forskellig art, men det er vigtigt at forstå psykologien bag deres adfærd. Ligesom alle andre bruger også svigtede børn deres erfaringer. Det betyder, at de møder alle mennesker med enten mistillid, fjendebilleder, kamp eller overtilpasning. Man kan derfor ikke anvende almindelig, god pædagogik overfor omsorgssvigtede børn, som fx vejledning af barnet i, hvordan det kan opføre sig mere hensigtsmæssigt over for andre. Barnet opfatter nemlig vejledningen som kritik, og den voksne som en modstander; det kæmper imod, hvis det tør, og overtilpasser sig, når det bliver bange. Men det udvikler sig ikke, selv om overtilpasning kan forveksles med udvikling. Det er altså vigtigt, at man ikke har fokus på, at det anbragte barns ”problemadfærd” skal reguleres. Hvis en anbringelse skal kunne løse problemet, skal man som plejeforældre uddannes og støttes i at møde barnet på en måde, så det begynder at udvikle tillid. Når det lykkes, begynder barnet at finde ind mod den vej midt imellem kamp og overtilpasning, som et barn normalt følger.

I Dansk Psykolog Forening anbefaler vi, at der udvikles et uddannelsesprogram som støtter op om:

1) at plejefamilierne bliver refleksive og bevidste om deres egne reaktionsmønstre, 2) at plejefamilierne rustes til at vurdere og forstå, hvordan børns behov for kærlighed og støtte kan komme til udtryk på forskellig vis, og 3) hvordan man som plejeforælder konkret kan implementere viden om omsorgssvigt og tilknytningsteori i sit daglige virke med børn, der har særlige vanskeligheder.

Vi anbefaler en model, der anvender en ”blended learning”-tilgang og bruger tilknytningsteorien som base for plejefamiliernes og plejesystemets læring. Det indbefatter, at uddannelserne er udarbejdet og understøttet af kompetent psykologfagligt personale, som sikrer at uddannelsen er i overensstemmelse med førende viden om omsorgssvigtede børns særlige behov.

Vedr. adskillelse af støtte, løn og vilkår

Psykologforeningen bakker op om forslaget om at adskille støtte, løn og vilkår, således at støtten fra den anbringende kommune til plejefamilien gives af en anden person end den der aftaler løn og vilkår, samt evaluerer barnets udvikling. Dette giver mindre kasket-forvirring og muliggør at plejefamilien i højere grad kan udnytte tilbuddet om råd, vejledning og supervision.

Støtten kan eksempelvis gives af veluddannede familieplejekonsulenter med adgang til supervision af psykologer, eller i mere komplicerede anbringelser af psykologer.

Med venlig hilsen

Eva Secher Mathiasen

Formand, Dansk Psykolog Forening

